

UŽSIENIEČIŲ VAIKŲ INTEGRACIJA Į BENDROJO UGDYMO SISTEMĄ

2025 m. gruodžio 15 d.

Nr. VAE-13

SANTRAUKA

Audito svarba

EBPO tyrimai rodo, kad užsieniečiai vaikai susiduria su kalbos barjeru ir socialinės atskirties sunkumais, kurie turi įtakos jų mokymosi rezultatams ir tolesniems studijų siekiams. Neužtikrinus ankstyvos pagalbos sprendžiant integracijos iššūkius, didėja socialinės įtampos bei ilgalaikės socialinės ir ekonominės išlaidos, todėl itin svarbu, kad švietimo sistema užtikrintų papildomą pagalbą ir tikslingas integracijos priemones¹.

Lietuvoje visiems vaikams, taip pat ir užsieniečiams² iki 16 metų yra privalomas ir valstybės garantuojamas ugdymas³. Atvykstančių į Lietuvą užsieniečių vaikų skaičiai ypač išaugo po 2022 m. karo Ukrainoje ir kasmet didėja: 2021–2022 m. m. užsieniečiai vaikai sudarė 0,58 proc., o 2024–2025 m. m. – 4,18 proc. visų bendrojo ugdymo mokyklų mokinių⁴.

Šis auditas prisideda prie 2024–2025 m. Lenkijos, Čekijos, Slovakijos, Vokietijos (Heseno žemės), Ukrainos ir Lietuvos aukščiausiųjų audito institucijų įgyvendinamo bendro audito, kurio tema „Ukrainos vaikų teisės į išsilavinimą įgyvendinimas Europos šalių mokyklose“.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar sudaromos sąlygos rezultatyviai visus užsieniečius vaikus integruoti į bendrojo ugdymo sistemą.

Pagrindiniai audito klausimai:

✓ ar užtikrinamas užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą planavimas

¹ OECD [Migration](#) data Brief No 15, 2025.

² Turintiems teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

³ Švietimo įstatymas, 2 str. 23 d., 24 str. 3 d. 1 p.

⁴ 14 618 iš 349 332.

ir rezultatų stebėseną;

- ✓ ar užsieniečių vaikų ugdymo organizavimas užtikrina rezultatyvią jų integraciją į bendrojo ugdymo sistemą.

Audituojamieji subjektai: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kuri formuoja valstybės politiką švietimo⁵ srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. Nacionalinė švietimo agentūra, kurios vienas tikslų – vykdyti valstybės švietimo stebėseną, teikti siūlymus pagal kompetenciją ministerijai dėl švietimo politikos formavimo.

Duomenis ir informaciją rinkome iš 10 atsirinktų savivaldybių, 55 atsirinktų bendrojo ugdymo mokyklų⁶, 5 nevalstybinių mokyklų, vykdančių Ukrainos švietimo programą, 10 pedagoginių psichologinių tarnybų, 3 pedagogų rengimo centrų (2 priedas, 55 psl.).

Audituojamas laikotarpis – 2022–2024 m. Siekdami įvertinti tendencijas ir pokyčius, kai kuriais atvejais naudojome ankstesnių ir 2025 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁷. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai“ (55 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Pagrindinis rezultatas

Kad užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą sistema veiktų rezultatyviai, reikia: tolygių galimybių šiems vaikams išmokti lietuvių kalbą ir gauti reikiamą švietimo pagalbą, nuoseklaus pedagogų kvalifikacijos tobulinimo, kryptingo šių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą planavimo ir sistemingo integracijos rezultatų vertinimo.

1. Užsieniečių vaikų ugdymo organizavimas

2024–2025 m. m. mažiau nei pusė užsieniečių vaikų buvo ugdomi lietuvių mokomąja kalba

- ✓ Užsieniečių vaikų, besimokančių lietuvių mokomąja kalba, dalis kasmet mažėjo ir 2024–2025 m. m. sudarė 44 proc. 29 proc. užsieniečių vaikų mokėsi rusų, 21 proc. – ukrainiečių kalbomis, o likusieji 6 proc. – anglų, baltarusių, lenkų, prancūzų mokomosiomis kalbomis. 8-iose Lietuvos savivaldybėse valstybine lietuvių kalba mokėsi mažiau nei pusė užsieniečių vaikų (pvz.: Klaipėdos m. savivaldybėje 2024–2025 m. m. – 13 proc., Vilniaus m. savivaldybėje – 28 proc.). Užsieniečiams vaikams, besimokantiems tautinių mažumų ar užsienio šalies programą vykdančiose mokyklose, gerai išmokti lietuvių kalbą yra sudėtingiau, nes didesnė ugdymo proceso dalis organizuojama kita kalba. Tai turi įtakos jų integracijai – nepakankamas valstybinės kalbos mokėjimas didina

⁵ Formaliojo ir neformaliojo švietimo, švietimo pagalbos, kvalifikacijų sistemos ir kompetencijų pripažinimo, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros.

⁶ Kurios ugdymą vykdo pagal Lietuvos švietimo programą.

⁷ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/>.

segregaciją, apsunkina vaikų įsitraukimą į visuomenę ir lietuvišką aplinką, riboja galimybes studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose lietuvių kalba.

- ✓ 2022–2025 m. Lietuvoje buvo įsteigtos 5 ukrainietiškos mokyklos, kuriose 2024–2025 m. mokėsi 37 proc. ukrainiečių vaikų. Mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, steigimo sąlygos Lietuvoje nėra griežtos: būtina gauti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sutikimą, pateikti programos aprašą, užsienio institucijos patvirtinimą, užtikrinti lietuvių kalbos mokymą ir turėti patalpas, atitinkančias higienos reikalavimus. Mokykla ministerijai taip pat privalo pateikti kompetentingos institucijos raštą, informuojantį, kokia užsienio valstybės ar tarptautinės organizacijos institucija prižiūrės ugdymo kokybę⁸. Teisės aktuose nėra apibrėžta, kaip ministerija turėtų įsitikinti, kad tokia priežiūra yra vykdoma ir kokia forma ji turi būti įrodoma. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai numatyta užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų programų vykdymo sąlygų laikymosi priežiūra⁹, tačiau vykdymo tvarka, periodiškumas ir vertinimo kriterijai nėra apibrėžti ir sisteminga priežiūra nevykdoma. Nesant tinkamo reglamentavimo, nustatančio reikalavimus mokyklų steigimui ir priežiūrai, sudaromos palankios sąlygos steigtis užsienio valstybių programoms vykdančioms mokykloms, taip neskatinant integracijos ir nemažinant atskirties (1.1 poskyris, 15 psl.).

Trūksta tolygių galimybių užsieniečiams vaikams išmokti lietuvių kalbą

- ✓ Norint sėkmingai integruotis, labai svarbu mokytis priimančiosios šalies kalbos¹⁰. Intensyviausiam lietuvių kalbos mokymui užsieniečiams vaikams pirmaisiais jų atvykimo į Lietuvą metais organizuojamos išlyginamosios klasės. 2022-09-01 duomenimis, 11-oje (iš 60) savivaldybių buvo išlyginamosios klasės, 2023-09-01 – 7-iose, 2024-09-01 4-iose¹¹. Kitas būdas intensyviai valstybinės kalbos mokymuisi, kai 5–10 klasių ir I–IV gimnazijos klasių užsieniečiai vaikai lietuvių kalbos mokosi atskirai nuo bendraklasių. Nustatėme, kad trečdalis (18 iš 55) atsirinktų mokyklų užsieniečius vaikus pirmuosius atvykimo į Lietuvą metus lietuvių kalbos mokė atskirai nuo klasės¹². Taip pat užsieniečiams vaikams yra organizuojamos lietuvių kalbos konsultacijos. Daugumoje atsirinktų mokyklų (51 iš 54) audituojamu laikotarpiu jos buvo organizuojamos. Mokyklų teigimu, konsultacijų lankomumas dažniausiai yra neprivalomas ir nežymimas dienyne, todėl sudėtinga užtikrinti, kad vaikai jas lankytų ir papildomai mokytųsi lietuvių kalbos. Palankiausi būdai užsieniečiams vaikams, išskyrus pradinį klasių mokinius, išmokti valstybinę kalbą, kai jie pirmaisiais atvykimo į šalį metais lietuvių kalbos intensyviai mokosi išlyginamosiose klasėse arba mokydamiesi bendrosiose klasėse visas lietuvių kalbos pamokas mokosi atskirai nuo klasės. Šiuos intensyvius lietuvių kalbos mokymosi būdus užsieniečiams vaikams rekomenduojama ir Švietimo,

⁸ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 7.1 p. Pažymėtina, kad nustatyta išimtis Ukrainos bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo programoms – sutikimas jas vykdyti gali būti išduodamas ir nepateikus šių raštų. Juos programoms vykdytojams privalo pateikti per vienus metus nuo laikinosios apsaugos termino pabaigos (2027-03-04).

⁹ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas, 26–28 p.

¹⁰ 2020 m. EK patvirtintas 2021–2027 m. Integracijos ir įtraukties veiksmų planas ([EUR-Lex - 52020DC0758 - EN - EUR-Lex](#)).

¹¹ 2022-09-01 duomenimis, išlyginamosiose klasėse mokėsi 195, 2023-09-01 – 116, 2024-09-01 – 89 užsieniečiai vaikai.

¹² Pagal lietuvių kalbos mokėjimų lygių (A1-B2) programą.

mokslo ir sporto ministerija¹³. Nesudarant tolygių galimybių lietuvių kalbos mokytis intensyviausiais ir palankiausiai būdais visose šalies mokyklose, neužtikrinamas veiksmingas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymasis, kuris turi tiesioginės įtakos jų sėkmingai integracijai (1.2 poskyris, 18 psl.).

- ✓ Pasibaigus adaptaciniam laikotarpiui, turi būti nustatomas užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygis, įvertinamas pasirengimas toliau mokytis su bendraamžiais. Ketvirtadalis (14 iš 55) pasirinktų mokyklų visiems arba daliai užsieniečių vaikų, pasibaigus jų adaptaciniam laikotarpiui, yra nustatę lietuvių kalbos mokėjimo lygį¹⁴. Mokykloms trūksta detalesnio reglamentavimo, kuris nurodytų, kas ir kada turi nustatyti lietuvių kalbos mokėjimo lygį šiems vaikams, taip pat nėra parengtų standartizuotų testų šalies mastu. Užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygio nustatymas yra vienas svarbiausių jų integracijos į švietimo sistemą matavimo rodiklių. Be to, šių vaikų kalbos mokėjimo lygio įvertinimas gali identifikuoti mokinius, kuriems reikalinga švietimo pagalba. Ministerijai, kaip politikos formuotojai, šie duomenys padėtų identifikuoti, kuris užsieniečių vaikų lietuvių kalbos mokymo būdas pirmaisiais atvykimo metais duoda geriausius rezultatus (1.2 poskyris, 23 psl.).
- ✓ Ministerija nėra nustačiusi, kiek minimaliai lietuvių kalbos pamokų per savaitę turi būti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų bendrąsias ugdymo programas vykdančiose mokyklose. To nėra nustatyta ir Vyriausybės nutarime, reglamentuojančiame sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas išdavimą¹⁵. Visose 5-iose Ukrainos bendrojo ugdymo programas vykdančiose nevalstybinėse mokyklose ukrainiečiai vaikai yra mokomi lietuvių kalbos skirtingu intensyvumu: 2024–2025 m. m. lietuvių kalbos savaitinių pamokų skaičius šiose mokyklose buvo nuo 2 iki 5–7. Taip ukrainiečiams vaikams sudarytos netolygios sąlygos išmolti valstybinę kalbą, nes 2–3 savaitinių lietuvių kalbos pamokų nepakanka sėkmingam ukrainiečių vaikų lietuvių kalbos mokymuisi ir integracijai (1.2 poskyris, 24 psl.).
- ✓ Nustatėme, kad 2025 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų lietuvių kalbos ir literatūros slenkstinio lygio (4 balų) nepasiekė 52 proc. (469 iš 910) užsieniečių vaikų, valstybinio brandos lietuvių kalbos ir literatūros (B lygis) egzamino neišlaikė 58 proc. (128 iš 222) šių vaikų. Nesudarius visiems užsieniečiams vaikams tolygių galimybių išmolti lietuvių kalbą, jie susiduria su reikšmingais sunkumais siekdami gerų akademinų rezultatų. Tai riboja užsieniečių vaikų galimybes tęsti mokslus Lietuvos aukštosiose mokyklose, nes nepakankamas lietuvių kalbos egzaminų įvertinimas neleidžia gauti brandos atestato ar pakankamo konkursinio balo. Tai viena priežasčių, dėl kurios dalis užsieniečių vaikų pasirenka privačias arba užsienio kalba veikiančias bendrojo ugdymo mokyklas (pvz., ukrainiečių) (1.2 poskyris, 25 psl.).

Suteikiama reikiama švietimo pagalba užsieniečiams vaikams padėtų sklandžiau integruotis į bendrojo ugdymo mokyklas

- ✓ Iš užsienio atvykusių vaikų kryptingam ugdymui ir sėkmingai integracijai gali padėti

¹³ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtinti 2023–2024 ir 2024–2025 mokslo metų pagrindinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 10 priedas, 2 d.; Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2022-06-29 aplinkraštis Nr. SR-2534 „Dėl ukrainiečių vaikų ugdymo 2022–2023 mokslo metais“.

¹⁴ Daugumai užsieniečių vaikų nustatytas A1–A2 lygis.

¹⁵ Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 649 patvirtintas Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašas.

profesionali mokyklos švietimo pagalbos specialistų komanda, mokinio padėjėjai, rengiami individualūs ugdymo planai, bendradarbiavimas su vaiko tėvais¹⁶. Švietimo pagalbos organizavimas ir teikėjų prieinamumas užsieniečių vaikams mokyklose skiriasi. Individualius ugdymo planus visiems užsieniečiams vaikams sudarė mažiau nei pusė (49 proc.; 27 iš 55) atsirinktų mokyklų. Mokinio padėjėjų neskyrė 47 proc. (26 iš 55) atsirinktų mokyklų, o 42 proc. (23 iš 55) skyrė, tačiau ne visiems. 7 proc. (4 iš 55) mokyklų užsieniečiams vaikams neskyrė psichologo, nes jo neturėjo. Neužtikrinant, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų sudaromi individualūs ugdymo planai ir teikiama reikalinga pagalba, mažėja jų sėkmingos integracijos į švietimo sistemą galimybės.

- ✓ Nė viena iš 10 atsirinktų savivaldybių nerenka informacijos apie švietimo pagalbos poreikį užsieniečiams vaikams. Ministerija ir Nacionalinė švietimo agentūra neturi susistemintų duomenų apie šiems vaikams skirtų švietimo pagalbos specialistų mastą, rengiamus individualius ugdymo planus, todėl šalies lygmeniu nėra žinoma, ar užtikrinama visa reikiama mokymosi pagalba integracijai į švietimo sistemą palengvinti (1.3 poskyris, 28 psl.).

Nuoseklus kvalifikacijos tobulinimas padėtų pedagogams įgyti reikiamų kompetencijų ir pasirengti ugdyti užsieniečius vaikus

- ✓ Lietuvoje nėra atskiros nacionalinės pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) kvalifikacijos tobulinimo programos (toliau – nacionalinės programos), skirtos užsieniečių vaikų ugdymui, nors antroji pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetinga sritis skirta įgalinti juos dirbti daugiatautėje ir daugiakultūroje aplinkoje, padėti diferencijuoti ir individualizuoti, personalizuoti ir internalizuoti ugdymo turinį. Tokia programa arba atskiras mokymų modulis padėtų pedagogams nuosekliai įgyti reikiamas kompetencijas darbui su vaikais, atvykusiais iš užsienio. Nė viena iš 10 atsirinktų savivaldybių kasmet nevykdė pedagogų kvalifikacijos tobulinimo mokymų, susijusių su šių vaikų ugdymu, o 6¹⁷ (iš 10) savivaldybės tokių mokymų nevykdė nė vienais audituojamais metais. 16 proc. (9 iš 55) atsirinktų mokyklų pedagogai audituojamu laikotarpiu nė vienais mokslo metais nedalyvavo kvalifikacijos kėlimo renginiuose dėl užsieniečių vaikų ugdymo. 29 proc. (16 iš 55) atsirinktų mokyklų nurodė, kad jų pedagogams nepakanka renginių ar mokymų šių vaikų ugdymo tema. 40 proc. (22 iš 55) šių mokyklų mano, kad pedagogų išklausomų mokymų turinys apie užsieniečių vaikų ugdymą tik iš dalies atliepia aktualiausias klausimus ar problemas, su kuriomis susiduriama kasdieniame darbe. Lietuvoje nėra užtikrinamas nuoseklus pedagogų kvalifikacijos tobulinimas, orientuotas į darbą su užsieniečiais vaikais, todėl nepakankamai pedagogų įgyja ar gilina specifines kompetencijas, reikalingas darbui su vaikais, atvykusiais iš užsienio šalių (1.4 poskyris, 32 psl.).

2. Užsieniečių vaikų bendrojo ugdymo planavimas ir vertinimas

Reikia kryptingo planavimo ir atsakomybės dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą nustatymo

- ✓ Į Lietuvą atvykstančių užsieniečių vaikų skaičius kasmet didėja. Audituojamu laikotarpiu (2022–2024 m.) bendrajame ugdyme jų padaugėjo 37 proc.¹⁸ Nacionaliniame pažangos plane¹⁹ yra numatytas uždavinys, susijęs su šių vaikų integracija, tačiau nėra nustatyta

¹⁶ Dr. D. Jakavonytė-Staškuvienė; R. Kuktienė, I. Kuolienė, K. Stankutė-Matė, „Grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių ir atvykusių užsieniečių ugdymo organizavimo modelių aprašas“, 2022, 6 ir 11 p.

¹⁷ Vilniaus m., Vilniaus r., Klaipėdos m., Molėtų r., Palangos m., Švenčionių r. savivaldybės.

¹⁸ Nuo 10 699 iki 14 618.

¹⁹ Vyriausybės 2020-09-09 nutarimu Nr. 998 patvirtintas 2021–2030 m. Nacionalinis pažangos planas.

rodiklių, kurie matuotų šio uždavinio įgyvendinimą. XX Vyriausybės programoje²⁰ taip pat neiškirti siekiai ir veiksmai, skirti užsieniečių vaikų ugdymui ir integravimui į bendrojo ugdymo mokyklas. Švietimo plėtros programoje²¹ numatytos pažangos priemonės ir rodikliai orientuoti tik į sugrįžusių lietuvių vaikų ugdymą, nors 2024–2025 m. m. jie sudarė 0,09 proc. visų vaikų bendrajame ugdyme, o užsieniečiai vaikai – 4,18 proc. Švietimo mokslo ir sporto ministerijos 2023 m. strateginio planavimo dokumentuose buvo numatyti konkretūs darbai dėl užsieniečių vaikų integracijos Lietuvos mokyklose, bet kitais metais nebuvo ir šiuo metu nėra. Savivaldybių (9 iš 10 atsirinktų) strateginio planavimo dokumentuose taip pat nėra numatytų veiksmų dėl šių vaikų integracijos. Tai rodo, kad ministerijos ir savivaldybių veiklos šioje srityje nėra nuosekliai planuojamos siekiant užtikrinti rezultatyvią užsieniečių vaikų integraciją į bendrojo ugdymo sistemą. Sukurtas vieningas ir nuoseklus modelis, kaip turėtų būti ugdomi užsieniečiai vaikai mokyklose, padėtų užtikrinti jų rezultatyvią integraciją (2.1 poskyris, 36 psl.).

- ✓ Lietuva, vadovaudamasi ES direktyvomis²², yra įpareigota užtikrinti užsieniečių vaikų ugdymą. Tačiau Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatuose nėra numatytos funkcijos, susijusios su šių vaikų integracija į bendrąjį ugdymą. Taip pat nėra numatytas su direktyvos²³ įgyvendinimu susijusių²⁴ ministerijai paskirtų funkcijų vykdymas konkrečioms ministerijos padaliniais ir darbuotojams. Vienos savivaldybės (Vilniaus m.) iš 10 atsirinktų švietimo skyrių nuostatuose yra numatyta užsieniečių vaikų ugdymo organizavimo funkcija. Nenumatyta ministerijos funkcijų, jos padalinių ir darbuotojų atsakomybių užsieniečių vaikų ugdymo srityje ir nepaskyrus konkrečių funkcijų savivaldybių švietimo skyriams ir jų darbuotojams, nesudaromos sąlygos tinkamai planuoti ir užtikrinti šių vaikų integracijos įgyvendinimą (2.1 poskyris, 38 psl.).

Ministerija ir agentūra nežino, kiek skirta ir panaudota finansavimo užsieniečių vaikų ugdymui

- ✓ Užsieniečiams vaikams, nemokantiems lietuvių kalbos, ne ilgiau kaip dvejus metus nuo jų mokymosi pradžios Lietuvoje skiriamas padidintas finansavimas jų ugdymui, taikant nustatytą koeficientą, kuris sudaro papildomai 922 Eur²⁵ vienam vaikui per metus. Ministerija ir agentūra neturi ir nesistemina duomenų apie iš valstybės biudžeto skirtą ir panaudotą finansavimą šių vaikų ugdymui. Švietimo valdymo informacinėje sistemoje nėra sukurto funkcionalumo, leidžiančio identifikuoti šias išlaidas. Be to, reglamentuotas asignavimų, skirtų klasei, bet ne mokinio ugdymui, apskaičiavimas²⁶. Duomenų apie užsieniečių vaikų ugdymui skirtą ir panaudotą finansavimą iš valstybės ir savivaldybių biudžetų neturi ir savivaldybės. Kadangi nuo 2022 m. šalies bendrojo ugdymo mokyklose

²⁰ Seimo 2025-09-25 nutarimu Nr. XV-439 patvirtinta XX Lietuvos Vyriausybės programa.

²¹ Vyriausybės 2021-12-01 nutarimu Nr. 1016 patvirtinta Švietimo plėtros programa.

²² Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“; Europos Parlamento ir Tarybos 2011-12-13 direktyva 2011/95/ES „Dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų“.

²³ Europos Sąjungos Tarybos 1977-07-25 direktyva 77/486/EEB „Dėl darbuotojų migrantų vaikų mokymo“.

²⁴ Švietimo ir mokslo ministro 2003-06-04 įsakymas Nr. ISAK-789 „Dėl užsieniečių, atvykusių dirbti arba gyventi į Lietuvos Respubliką, vaikų ugdymo bendrojo lavinimo mokyklose įgyvendinimo“, 5.1 p.

²⁵ Migrantui apskaičiuotos mokymo lėšos (ugdymo reikmių koeficientas*pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis) nuo 2025-09-01 sudaro 922 Eur (0,5162*1 785,4=922). Ankstesnių laikotarpių ugdymo reikmių koeficiento dydžiai: 2022 m. buvo 3,2779 (593 Eur), 2023 m. – 3,6057 (671 Eur), nuo 2024-01-01 iki 2024-08-31 – 0,4132 (738 Eur), nuo 2024-09-01 iki 2025-09-01 – 0,4772 (852 Eur).

²⁶ Vyriausybės 2018-07-11 nutarimu Nr. 679 patvirtintas Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašas.

ukrainiečių vaikų skaičius per metus sparčiai didėjo, jų ugdymui atskiru priedu²⁷ periodiškai per metus buvo skiriamas papildomas finansavimas iš valstybės biudžeto. 2022–2025 m. ukrainiečių vaikų bendrajam ugdymui buvo skirta 129 918,1 tūkst. Eur, tačiau duomenų apie jų panaudojimą ministerija ir agentūra neturi ir nesistestina. Nevalstybinėms penkioms bendrojo ugdymo mokykloms, kuriose ugdymas vyksta pagal Ukrainos švietimo programą, iš valstybės biudžeto audituojamu laikotarpiu buvo skirta 26 647,3 tūkst. Eur. Neturint informacijos, kiek užsieniečių vaikų ugdymui skirta ir panaudota finansavimo, nėra žinoma, ar pinigai buvo panaudoti pagal paskirtį ir efektyviai (2.2 poskyris, 39 psl.).

Nevertinamas užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatyvumas

- ✓ Valstybės strateginių ir taktinių švietimo stebėsenos rodiklių sąraše nėra nė vieno rodiklio, skirto užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą rezultatyvumui vertinti. Tokių rodiklių nestebi nė viena iš 10 pasirinktų savivaldybių. Nė viena jų audituojamu laikotarpiu nėra atlikusi analizių šia tema. 4 iš 10 savivaldybių duomenų, susijusių su užsieniečių vaikų integracija į bendrąjį ugdymą, nerenka, 5 – stebi užsieniečių skaičiaus pokyčius (statistiką) ir tik 1 savivaldybė iš mokyklų renka detalesnę informaciją apie atvykusius užsieniečius vaikus. Nesant rodiklių ir neanalizuojant informacijos, nėra galimybės identifikuoti problemų, imtis veiksmų ir įvertinti užsieniečių vaikų integracijos į bendrąjį ugdymą pažangos valstybės ir savivaldybių lygmeniu.
- ✓ Tik 1 iš 55 auditorių pasirinktų mokyklų yra nusistačiusi ir stebi rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integraciją²⁸. Didžioji dauguma (44 iš 55) mokyklų mano, kad tokie rodikliai būtų naudingi: jie leistų sistemingai stebėti ir objektyviai įvertinti integracijos eigą, padėtų pagrįstai planuoti išteklius ir pagalbos priemones, sudarytų sąlygas palyginti mokyklų rezultatus. Vertinti užsieniečių vaikų integracijos sėkmę svarbu tam turint tinkamus rodiklius, nes vertinimo rezultatai galėtų būti panaudoti kokybiškam švietimui ir sklandžiai integracijai užtikrinti (2.3 poskyris, 42 psl.).

Rekomendacijos

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

1. Siekiant, kad užsieniečių vaikų integracija į švietimo sistemą būtų rezultatyvi, sukurti nacionalinį užsieniečių vaikų ugdymo ir integracijos modelį ir jį įtvirtinti teisės aktuose (1-asis audito rezultatas).
2. Tam, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų sudarytos tolygios galimybės išmolti lietuvių kalbą:
 - 2.1. užtikrinti, kad didžioji dalis užsieniečių vaikų (išskyrus pradinio ugdymo mokinius) pirmuosius atvykimo metus mokytųsi intensyviu būdu: išlyginamosiose klasėse arba visas lietuvių kalbos pamokas atskirai nuo klasės;

²⁷ Skiriamas mokymo lėšas pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymus dėl specialios tikslinės dotacijos ugdymo reikmėms finansuoti paskirstymo pagal savivaldybes.

²⁸ Rodiklius apie šių vaikų mokymosi pasiekimus, dalyvavimą neformaliajame ugdyme, jų tėvų įsitraukimą.

- 2.2. parengti standartizuotus testus užsieniečių vaikų lietuvių kalbos kompetencijos lygiui nustatyti (A1–B2). Nustatyti, kas ir kada šiuos vaikus turi testuoti;
- 2.3. nustatyti lietuvių kalbos minimalų savaitinių pamokų skaičių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą vykdančioms mokykloms pagal skirtingas mokinių amžiaus grupes. Nustatyti, kad užsieniečių vaikų lietuvių kalbos lygis turi būti testuojamas. Atlikti šių mokyklų vertinimus dėl lietuvių kalbos programos įgyvendinimo;
- 2.4. užtikrinti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų institucijų grįžtamąjį ryšį Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai apie mokyklų, vykdančių užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programą, ugdymo kokybę (1-asis audito rezultatas).
3. Siekiant, kad visiems užsieniečiams vaikams būtų suteikiama būtina švietimo pagalba, reikalinga jų sėkmingai integracijai bendrojo ugdymo mokyklose:
 - 3.1. nustatyti, kokia švietimo ir mokymosi pagalba ir kokiais atvejais turi būti skiriama užsieniečiams vaikams adaptaciniu laikotarpiu;
 - 3.2. kasmet rinkti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal konkrečius specialistus) užsieniečiams vaikams (1-asis audito rezultatas).
4. Tam, kad pedagogai įgytų reikiamų kompetencijų ir būtų pasirengę ugdyti užsieniečius vaikus, parengti atskirą nacionalinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą / modulį, skirtą užsieniečių vaikų ugdymui (1-asis audito rezultatas).
5. Siekiant, kad būtų sudarytos prielaidos kryptingai ir koordinuotai užsieniečių vaikų integracijai į bendrojo ugdymo sistemą:
 - 5.1. nustatyti užsieniečių vaikų integracijos priemones ir rodiklius švietimo strateginio planavimo dokumentuose;
 - 5.2. nustatyti atsakomybes Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir savivaldybėms dėl užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą (2-asis audito rezultatas).
6. Siekiant įvertinti užsieniečių vaikų integracijos rezultatyvumą, efektyvumą ir finansavimo pagrįstumą:
 - 6.1. šalies (nacionaliniu), savivaldybių ir mokyklų lygiu nustatyti rodiklius, vertinančius užsieniečių vaikų integracijos į bendrojo ugdymo sistemą rezultatus ir šiuos duomenis kasmet vertinti ir analizuoti;
 - 6.2. atlikti analizę, siekiant nustatyti, ar dabartinis ugdymo reikmių koeficientas, skirtas užsieniečių vaikų ugdymo finansavimui apskaičiuoti per metus, yra pakankamas užtikrinti intensyvų lietuvių kalbos mokymą ir reikiamą švietimo pagalbą (2-asis audito rezultatas).

Siūlymai savivaldybėms

Vilniaus m., Kauno m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Panevėžio m. savivaldybėms ir kitoms, kuriose stebimas užsieniečių vaikų dalies didėjimas, kasmet rinkti duomenis apie švietimo pagalbos poreikį ir faktinį jos suteikimą (pagal atskirus specialistus) užsieniečiams vaikams; rekomenduoti mokykloms vykdyti priemones, skatinančias užsieniečių vaikų tėvų įsitraukimą į ugdymo procesą, bendradarbiavimą su mokykla; rinkti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo

poreikį dėl užsieniečių vaikų ugdymo ir organizuoti mokymus tiems poreikiams atliepti; kasmet planuoti užsieniečių vaikų ugdymo užtikrinimo uždavinius, priemones ir rodiklius.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai teikėme²⁹ pasiūlymus dėl nesimokančių užsieniečių vaikų duomenų rinkimo, kaupimo ir teikimo Nesimokančių ir mokyklos nelankančių mokinių informacinėje sistemoje. Ministerijai, agentūrai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai teikėme³⁰ pasiūlymus dėl pedagogų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos, užsieniečių vaikų patiriamų mokymosi sunkumų dėl ugdymosi ne gimtąja kalba vertinimo, nuotoliu Ukrainos mokyklose besimokančių vaikų integracijos priežiūros.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (46 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

²⁹ Valstybės kontrolės 2025-08-05 raštas Nr. SD-(220-9.3.1-E-6258)-673.

³⁰ Valstybės kontrolės 2025-12-09 raštas Nr. SD-(220-9.3.1-E-6258)-1003.